

tion, som var modtaget fra samarbejdende tjenester i udlandet, og som af hensyn til den udenlandske tjeneste måtte behandles fortroligt.

Private organisationer m.v. havde ikke pligt til at udlevere materiale til brug for undersøgelsen, men blev af Justisdepartementet opfordret til at imødekomme historikernes anmodninger om arkivadgang m.v.

Herudover blev materiale til brug for den historiske undersøgelse navnlig tilvejebragt ved, at de to historikere interviewede ca. 60 personer, heriblandt navnlig daværende og tidligere embedsmænd samt personer inden for forskellige politiske miljøer (ikke mindst den norske arbejderbevægelse).

Med hensyn til interviews af daværende eller tidligere embedsmænd var der etableret den ordning, at historikerne på forhånd orienterede Justisdepartementet, POT m.v., som dernæst i fornødent omfang kunne ophæve de pågældende personers tavshedspligt. Ved samme lejlighed opfordrede Justisdepartementet, POT m.v. vedkommende til at vise imødekommenhed over for historikerne. Det blev dog samtidig understreget, at der ikke var nogen pligt til at deltage i en samtale med historikerne.

Det viste sig i forbindelse med undersøgelsens gennemførelse, at daværende og tidligere medarbejdere hos POT m.v. normalt var villige til at lade sig interviewe og besvare spørgsmål fra historikerne.

3. Manuskriptkontrol.

Som et vilkår for offentliggørelse af undersøgelsens resultat var det i Justisdepartementets opdrag til de to historikere bestemt, at de berørte myndigheder (POT m.v.) skulle have lejlighed til at udøve »manuskriptkontrol« med henblik på at sikre, at den endelige rapport ikke indeholdt oplysninger, der kunne skade hensyn til rigets sikkerhed, forholdet til andre lande eller enkeltpersoner, herunder kilder.

I forordet til deres bog anfører de to historikere om denne manuskriptkontrollens gennemførelse:

»Framstillingen bygger for en svært stor del på graderte dokumenter. Derfor har det endelige manuskriptet vært gjennomgått for avgradering. Denne processen førte til at bare en liten håndfull av formuleringer og opplysninger enten blev endret noe eller, i et par tilfeller, tatt ut. Argumenterne for disse endringene var relevante og rimelige og medførte ikke at vi måtte

gå på akkord med våre egne faglige krav og normer.«

4. Forholdet til Lund-kommissionen.

I 1994 nedsatte Stortinget den såkaldte Lund-kommission, der fik til opgave at granske fremsatte påstande om ulovlig overvågning af norske borgere siden 1945. Kommissionens rapport herom blev offentliggjort i 1996. Trond Berghs og Knut Einar Eriksen's historiske undersøgelse er således til dels blevet gennemført sideløbende med arbejdet i Lund-kommissionen.

Det var ved Lund-kommissionens nedsættelse forudsat, at kommissionen skulle have adgang til bl.a. det materiale, der indgik i den historiske undersøgelse. Med hensyn til referater af interviews, der var foretaget af de to historikere, fremgår det dog af Lund-kommissionens rapport, at resultatet i praksis blev, at referaterne kun blev videregivet til Lund-kommissionen, i det omfang dette var i overensstemmelse med de interviewede personers ønske.

5. Resultatet af undersøgelsen.

Som nævnt blev den historiske undersøgelses resultat offentliggjort i foråret 1998 i form af bogen »Den hemmelige krigen - Overvågning i Norge 1914-1997«.

Undersøgelsen rækker således tidsmæssigt helt tilbage til 1914 - mens mandatet (kommissoriet) som refereret ovenfor under pkt. 1. talte om »etterkrigstiden«. Baggrunden er, at historikerne har anset det for nødvendigt også at beskrive en række af de tidligere udviklingstræk m.v., der var med til at danne grundlag for norsk efterretningsvirksomhed efter 2. Verdenskrig.

I forordet til deres bog anfører Bergh og Eriksen om undersøgelsens sigte bl.a.:

»Det går klart fram av mandatet at det dreier sig om et faghistorisk arbeid, ikke en gransking. Hovedformålet har vært i størst mulig utstrekning å bringe de faktiske forhold på det rene, og å forklare dem ut fra den historiske kontekst. I så måte er det en vesenfskjell mellom dette oppdraget og Lund-kommissionens rettslige gransking.

...

Overvåkingssystemet, dets aktører og organisasjonsformer, likeledes de lover, instruksjer og andre styringsmekanismer det har bygget på, er undersøgelsens hovedobjekt. Men det legges også vekt på at det har vært mer enn én part i denne historien. Det kan fortsatt være vanskelig